

POSTUPY VÝSTAVBY HLOUBENÝCH TUNELŮ

Zpracoval: doc. Dr. Ing. Jan Pruška (Fakulta stavební ČVUT v Praze)

Souhrn

V roce 2013 byly zahájeny činnosti spojené s řešením úlohy 4.1.1 Postupy výstavby hloubených tunelů (součást činnosti 4.1 Příprava TP minimalizace rizik při výstavbě tunelů). Proběhly práce spojené se shromažďováním potřebných podkladů, rešeršní činnost v dané tematice a základní analýza informací o významných haváriích při výstavbě hloubených tunelů v ČR a ve světě. Následoval podrobný rozbor havárií při výstavbě významných dopravních tunelů (například při zmáhání propadu železničního tunelu Březno, sesuvy v oblasti portálu silničního tunelu Hřebeč) a některých menších staveb. Vzhledem k cílům řešené úlohy nebyl zkoumán pouze postup výstavby hloubených tunelů, ale bylo provedeno vyhodnocení i dalších fází projektu (inženýrsko geologický průzkum, chyby v projektové přípravě apod.) s cílem objektivního zhodnocení hlavních příčin havárií. Přípravené materiály budou sloužit pro vyhodnocení používaných postupů při výstavbě hloubených podzemních staveb v dalším roce řešení úlohy a následně budou informace využity jako podklad pro přípravu Technických podmínek vedoucích k minimalizaci rizik při výstavbě tunelů. Část získaných poznatků (Katalog rizik tunelů) je určena jako podklad k řešení úloh WP7. Do vyhodnocování zkušeností s haváriemi během výstavby tunelů byly zapojeny všechny organizace pracující ve WP4.

Oblast použití

Využití poznatků získaných během prvního roku řešení projektu se předpokládá hlavně při následném dokončení vyhodnocení používaných postupů při výstavbě hloubených podzemních staveb (s důrazem na dopravní tunely) a následně jako základní podklad pro přípravu Technických podmínek vedoucích k minimalizaci rizik při výstavbě tunelů.

Další oblast použití výsledků řešení tohoto úkolu (jedná se o Katalog nebezpečí tunelů) je předpokládána v pracovní skupině 7 tohoto projektu (WP7 Systémy hospodaření), kde je hlavní důraz kladen na enviromentální rizika.

Použití Soupisu rizik spojených s výstavbou hloubených tunelů je možné v projekčních firmách a

kancelářích zaměřených na návrh podzemních děl a dále slouží tento materiál jako podklad pro přípravu Technických podmínek vedoucích k minimalizaci rizik při výstavbě tunelů.

Metodika a postup řešení

Metodika a postup řešení části 4.1.1 Postupy výstavby hloubených tunelů byly určeny na základě skutečnosti, že se jednalo o první rok řešení projektu a většina výsledků slouží jako podklad pro dokončení analýzy hloubených tunelů v příštím roce s cílem začlenění získaných poznatků do přípravy TP Minimalizace rizik při výstavbě tunelů. Pro zajištění objektivnosti získaných výsledků a možnosti zapracování do budoucích TP, které zohledňují i ražené tunely, byla použita stejná metodika posuzování jako u ražených děl (činnosti 4.1.2 Postupy výstavby ražených tunelů) obsahující osm hlavních fází přípravy a výstavby tunelů, během kterých je možné rizika různými prostředky redukovat. Fáze jsou následující: 1. Koncepční návrh trasy, 2. Geotechnický průzkum, 3. Projektová dokumentace, 4. Zadávací dokumentace, 5. Realizace tunelu, 6. Technický dozor investora, 7. Geomonitoring a geotechnická služba, 8. Sledování tunelu po uvedení do provozu. Tato rizika byla doplněna ještě o vyhodnocení dopadů na další realizace stavby (časové a finanční) a to z důvodu, že portálové úseky ražených tunelů jsou často hloubené a jejich havárie tak ovlivní i vlastní ražbu tunelu.

Postup řešení v roce 2013 se dá shrnout do následujících bodů:

- a) shromáždění informací o haváriích hloubených tunelů ve světě a v ČR s využitím rešeršní činnosti – odborné časopisy, konferenční příspěvky, Elektronické informační zdroje
- b) podrobná analýza vybraných děl v ČR, např. při zmáhání propadu železničního tunelu Březno, sesuvy v oblasti portálu silničního tunelu Hřebeč, zabezpečení a některých menších staveb
- c) zhodnocení rizik metod výstavby hloubených tunelů hlavně z hlediska geotechnických podmínek a geotechnického průzkumu (etapy a jejich rozsah),

jejich zakomponování do Katalogu nebezpečí (rizik) pro Tunely, který je podkladem pro práci WP7 a zahrnuje obecný seznam rizik (tj. nejen rizika projekční a prováděcí).

d) vytvoření Soupisu rizik spojených s výstavbou hloubených tunelů na základě shrnutí získaných poznatků a formulace doporučení/poučení pro budoucnost s důrazem na projekční činnost

Rizika spojená s výstavbou hloubených tunelů

Číslo	PŘÍČINA RIZIKA	PRO DANOU LOKALITU NENÍ AKTUÁLNÍ	OMEZENÁ PRAVDĚPODOBNOST VÝSKYTU	VYSOKÁ PRAVDĚPODOBNOST	NÁVAZNOST NA JINÝ JEV V LOKALITĚ
1	Nedostatečně podrobný IG průzkum				
2	Chybná interpretace parametrů zemín IG průzkumem – zeminy rozbfidavé.				

Obr. 1 Ukázka ze soupisu rizik

Provedené práce směřovaly hlavně k objektivnímu vyhodnocení hlavních příčin havárií, kdy bylo podzemní dílo zkoumáno i v období před jeho vlastní realizací (fáze projektu). Do vyhodnocování zkušeností s haváriemi během výstavby tunelů byly zapojeny všechny organizace pracující ve WP4 (Tunely).

Výsledky

Na základě provedené rešerše zpráv o haváriích tunelů ve světě a podrobné analýzy (dle odvozené jednotné metodiky) vybraných hloubených tunelů či portálových úseků ražených tunelů byl doplněn Katalog nebezpečí tunelů o rizika spojená

s hloubenými podzemními stavbami. Tento katalog slouží k další činnosti pracovní skupiny WP7 tohoto projektu.

Byl vytvořen Soupis rizik spojených s výstavbou hloubených tunelů, kde ke každému riziku je komentář určený projektantům a obsahující vedle stručného popisu rizika i možný způsob jeho ocenění popřípadě návaznost na další možné související vlivy spojené nejen s vlastní výstavbou díla, ale i dalšími fázemi projektu.

Literatura

- [1] ROZSYPAL, A. *Inženýrské stavby - řízení rizik*. 1st ed. Jaga group, 2008. ISBN 978-80-8076-066-3
- [2] ROZSYPAL, A. *Kontrolní sledování a rizika v geotechnice*. 1st ed. Jaga group, 2001. ISBN 80-88905-44-3.
- [3] KLEPSATEL, F., MAŘÍK, L., FRANKOVSKÝ, M. *Městské podzemní stavby*. 1st ed. Jaga group, 2005. ISBN 80-8076-021-7.
- [4] BARTÁK, J., PRUŠKA, J. *Podzemní stavby*. 1st ed. 2011. ISBN 978-80-01-04789-7.
- [5] ZÁVORA, K., HASÍK, O. *Technické kvalitativní podmínky staveb pozemních komunikací, Kapitola 24, Tunely*. 1st ed. Praha: Ministerstvo dopravy Odbor infrastruktury, 2006.